

MARTIN ŠRAJER / 2. 7. 2025

Indiáni z Větrova

Mnoho mladých absolventů FAMU dostalo v sedmdesátých a osmdesátých letech své první příležitosti ve Filmovém studiu Gottwaldov. Filmy pro děti a mládež tam ve stejné době točili Karel Smyczek (*Housata*, 1979), Vít Olmer (*Sonáta pro zrzku*, 1980) a Julius Matula (*Indiáni z Větrova*, 1979). Pro Matulu šlo sice již o třetí profesionální produkci, ale stále byl řazen k nastupující filmařské generaci.

Rodák ze slovenských Piešťan debutoval v hrané tvorbě povídkou *Víkend* pro krimi *Motiv pro vraždu* (1974). Následně se snažil prosadit několik vlastních projektů, které ale neprošly schvalovacím řízením. Například chtěl po vzoru svého absolventského filmu *Čo ja o tom viem alebo Záznam o sklamaní* (1968) natočit celovečerní film bez dialogů. Nakonec mu byl přidělen rozpracovaný scénář ke komedii *Řeknem si to příští léto* (1977).

Z vlastního námětu Matula nevycházel ani v případě *Indiánů z Větrova*, kteří vznikli podle knížky Markéty Zinnerové. Příběh o chlapcích z dětského domova hrajících si ve volném čase na indiány zapadal do ideové koncepce gottwaldovského studia, která kladla důraz na zobrazení současného života dětí ve škole, rodině nebo kolektivu. Film navíc tematicky souzněl s oslavou Mezinárodního roku dítěte a třicátým výročím založení Pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže.

Česká prozaička a dramaturgyně literárně-dramatického vysílání Československé televize Zinnerová byla také autorkou námětu a spoluautorkou scénáře. Při psaní vycházela z vlastních návštěv různých dětských domovů (později v nich bude pracovat jako metodička).

Vzorem pro postavu primáře Kojeneckého ústavu Václavíka (Ivan Mistrík) jí například byl doktor Blahoslav Lukavec z kojeneckého ústavu pro děti do tří let v Aši. Václavík se ve filmu snaží vyhovět adopční žádosti manželů Podešvových (Josef Somr, Jana Tomečková), kterým jednoho dne padne do oka devítiletý Fanda (Jiří Strnad).

Dramatickým těžištěm příběhu je přátelství zmíněného Fandy, zvaného Bystrá liška, se starším Přemkem (Michal Dymek). Oba dva vyrůstají v dětském domově v jihomoravské pohraniční vsi Větrov (natáčení probíhalo na Pálavě, v Pavlově a na zámku ve Valticích). Spolu s dalšími chlapci založili „indiánský“ kmen a podobně jako v *Knoflíkové válce* soupeří s konkurenční klukovskou partou, takzvanými „Šímáky“.

Antagonistické skupině velí Lojzek, arogantní synek místního vinaře. Hra na indiány ale zejména pro chlapce z domova není jen záminkou k bitkám v pískovně a vysílání kouřových signálů. Je také náplastí na emoční strádání. Kmenová sounáležitost, stvrzená dojemným uzavřením pokrevního bratrství, jim nahrazuje rodiče, rodinu, domov a užší citové vazby.

K tomuto tematickému jádru se připojují další motivy, například kontakt dětí s nedalekou posádkou Pohraniční stráže – kterou film vykresluje stejně romanticky jako prostředí dětského domova – a jejich psem, vysloužilým vlčákem Rankem. Právě péče o psa, který má být utracen, nakonec smíří obě znepřátelené party.

Velký prostor v pozdější fázi příběhu získávají zmínění manželé Podešvovi, kteří si Fandu chtějí vzít do pěstounské péče. Chlapci, vycvičení otcovským velitelem (Ilja Prachař) k bdělosti (a bonzování), přitom pana Podešvu zprvu považují za jednoho z narušitelů státních hranic.

Matulův film se touto akcentací hrdinství, moudrosti a citlivosti pohraničníků liší od převážně apolitických dětských filmů od Josefa Pinkavy či Věry Plívové-Šimkové. Hlavní důraz je nicméně i tak kladen na fungování dětského kolektivu a hledání náhrady za pevné rodinné zázemí.

Zatímco někteří kritici se domnívali, že určité sentimentální epizody oslabují dramaturgickou pevnost vyprávění, pro Pavla Melounka šlo naopak o „jeden z mála dětských snímků, který je přes zatěžkanost problémy, konflikty a psychologizování naprosto stravitelný i pro velice mladé publikum“.^[1]

Matula později ještě několikrát zfilmoval politicky laděné náměty (např. *Hauři*, 1987), ale dál se neprofiloval výlučně jako tvůrce filmů pro mládež. Do prostředí dětského domova se nicméně částečně vrátil dramatem *Poslední vlak* (1982), v němž se hlavní

hrdina, mladík z proletářské rodiny, seznamuje s dívkou, která vyrostla v instituci tohoto typu.

Indiáni z Větrova (Československo 1979), režie: Julius Matula, scénář: Markéta Zinnerová, Julius Matula, kamera: Antonín Daňhel, hudba: Dežo Ursiny, hrají: Michael Dymek, Jiří Strnad, Josef Somr, Jana Tomečková, Ivan Mistrík, Ilja Prachař, Petr Voříšek, Helga Čočková, Miroslav Horák, Blažena Holíšová a další. Filmové studio Gottwaldov, 83 min.

Použitá literatura:

Pavel Melounek, *Horečky všedního dne, aneb, Nová jména, nové pohledy v našem filmu 70. a 80. let*. Praha: Československý filmový ústav 1987.

-jir-, Indiáni z Větrova. *Kino* 34, 1979, č. 14 (10. 7.), s. 9.

Radka Dulíková, Režisér o svém filmu. *Československý voják* 28, 1979, č. 15 (24. 7.), s. 49.

Poznámky:

[1] Pavel Melounek, *Horečky všedního dne, aneb, Nová jména, nové pohledy v našem filmu 70. a 80. let*. Praha: Československý filmový ústav 1987, s. 56.